

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2023-2024

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΕΣΕΚ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΔΕΥΤΕΡΑ 13 ΜΑΪΟΥ 2024

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Α΄ ΣΕΙΡΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Γ001

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 135 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΟΚΤΩ (8) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

- Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
- Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
- Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
- Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
- Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**. Μολύβι επιτρέπεται, μόνο αν το ζητάει η εκφώνηση, και μόνο για σχήματα, πίνακες, διαγράμματα κλπ.
- Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

Συντηρητικό και δημοκρατικό σχολείο

Η τέχνη μέσα σε ένα δημοκρατικό σχολείο θα μπορούσε να κινητοποιήσει τις ζωτικές δυνάμεις των παιδιών και των εκπαιδευτικών και να τους τροφοδοτήσει με νέες. Ένα ουσιαστικά δημοκρατικό σχολείο και όχι ένα τύποις δημοκρατικό σχολείο γεμάτο, «με ολιγαρχικά περιεχόμενα», όπως θα έλεγε ο Καστοριάδης, θα φρόντιζε να αξιοποιήσει την τέχνη για να προσφέρει «αντισταθμιστική εκπαίδευση» αναπληρώνοντας με πλήθος και ποιότητα καλλιτεχνικών ερεθισμάτων το φτωχό, στερημένο περιβάλλον μέσα στο οποίο μεγαλώνουν πολλά παιδιά. Θα δημιουργούσε επίσης τις συνθήκες για να εκφραστούν και να δημιουργήσουν τα ίδια, να πιστέψουν στον εαυτό τους και στις δυνάμεις τους και να βγουν από την κατάσταση του «απαξιώσιμου» ή «απαξιωμένου» στην οποία πολλά παιδιά έχουν περιέλθει μέσα στην κοινωνία και μέσα στο σχολείο.

Με τον τρόπο αυτό θα μπορούσε να εντάξει ακόμα και τα «δυσκολότερα» από τα παιδιά στη σχολική τάξη και στη σχολική ζωή δίνοντας ένα νόημα στην παρουσία τους στο σχολείο, ακόμα και κερδίζοντάς τα στο δρόμο της γνώσης και της μόρφωσης, αφού θα μπορούσαν να μην αισθάνονται πια το σχολείο σαν ένα αφιλόξενο, καταπιεστικό περιβάλλον. Την ίδια στιγμή θα ενίσχυε και θα έδινε μια δυναμική διέξοδο στο «πολιτισμικό κεφάλαιο» των παιδιών που κουβαλούν ήδη ένα θετικό φορτίο από τις περιστάσεις της ζωής τους και θα τα βοηθούσε να το αξιοποιήσουν προς όφελός τους και προς όφελος της κοινότητας.

Ένα δημοκρατικό σχολείο θα προσπαθούσε μέσω της τέχνης όχι να εξισώσει αλλά να εξισοροπήσει, όχι να ισοπεδώσει αλλά να εξυψώσει, όχι να διαχωρίσει αλλά να εντάξει και να βοηθήσει τον καθένα και την καθεμιά να βρει τη θέση του στη σχολική κοινότητα. Αλλά το σημερινό σχολείο είναι ένα σχολείο που γίνεται όλο και περισσότερο, στον καιρό του παγκοσμιοποιημένου νεοφιλελευθερισμού, σχολείο των διακρίσεων και της κοινωνικής και πολιτισμικής αναπαραγωγής, ένα σχολείο το οποίο φροντίζει, όπως γράφει ο Bernstein, «οι “καλύτεροι” να απολαμβάνουν περισσότερο και να γίνονται ακόμα καλύτεροι, ενώ οι κοινωνικά οριζόμενοι ως “χειρότεροι” να απολαμβάνουν λιγότερα και να γίνονται ακόμα “χειρότεροι”». Η στάση αυτή, η οποία θέτει όλα τα προσχήματα της νομιμότητας στην υπηρεσία της νομιμοποίησης των προνομίων, προϋποθέτει και απαιτεί, εκτός των άλλων, η τέχνη να είναι μια σφραγίδα κοινωνικής ιδιαιτερότητας και υπεροχής, ένα παράσημο ευαισθησίας και καλού γούστου που επιδεικνύεται άμα τη εμφανίσει στις κοινωνικές συναναστροφές και προκαλεί τον θαυμασμό και την αποδοχή, ένα σύμβολο που παραπέμπει αυτόματα στις κορυφές της κοινωνικής ιεραρχίας.

Η στάση αυτή βρίσκεται σε πλήρη αντιδιαστολή τόσο με σημαντικά παραδείγματα της διεθνούς εμπειρίας όσο και με τις απόψεις των επιστημόνων και των καλλιτεχνών, τις επισημάνσεις, τις προτάσεις και τις εκκλήσεις τους. Έρχεται, όμως, και σε πλήρη αντίθεση με τη σκέψη και την πράξη κοινωνικών οραματιστών, όπως ο Αμπρέου, ο οποίος

παρατηρεί: «Η κουλτούρα που προορίζεται για τους φτωχούς δεν μπορεί να είναι μια φτωχή κουλτούρα.» [...]

Αν, όπως γράφει ο Λειβαδίτης για τη μουσική στο ομώνυμο ποίημά του, η τέχνη «είναι μια άλλη δικαιοσύνη», αυτήν ακριβώς τη δικαιοσύνη είναι που στερεί το ταξικό, συντηρητικό σχολείο από τα παιδιά.

Αλεξάνδρα Μητσιάλη, «Οι τέχνες στο ελληνικό σχολείο. Μιλώντας για μορφωτικά και κοινωνικά σύνορα», *Πρακτικά συνεδρίου. 3^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Κριτικής Εκπαίδευσης*, Θεσσαλονίκη, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Α.Π.Θ., 2023, σσ. 386-387. Διασκευή

A.I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)

A.I.1. Να γράψετε περίληψη του κειμένου έκτασης 120 - 140 λέξεων. Το κείμενό σας πρόκειται να δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σας.

(μονάδες 8)

A.I.2. Να γράψετε **έναν (1)** τρόπο πειθούς και **ένα (1)** αντίστοιχο μέσο πειθούς που χρησιμοποιεί η συγγραφέας στην πρώτη (1^η) παράγραφο του κειμένου. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 4)

A.I.3. «**Η τέχνη μέσα σε ένα δημοκρατικό σχολείο θα μπορούσε να κινητοποιήσει τις ζωτικές δυνάμεις των παιδιών και των εκπαιδευτικών και να τους τροφοδοτήσει με νέες.**»

Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την πιο πάνω άποψη της συγγραφέως; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. Ακολούθως να παρουσιάσετε **δύο (2)** λόγους εξαιτίας των οποίων παρεμποδίζεται, κατά τη γνώμη σας, η λειτουργία του δημοκρατικού σχολείου.

(μονάδες 4)

A.I.4. Στην ακόλουθη φράση η συγγραφέας κάνει χρήση της μεταφορικής/συνυποδηλωτικής γλώσσας. Να αποδώσετε την κυριολεκτική της σημασία και να αναφέρετε **έναν (1)** σκοπό που εξυπηρετεί η χρήση της:

«...που κουβαλούν ήδη ένα θετικό φορτίο από τις περιστάσεις της ζωής τους...»

(μονάδες 3)

A.I.5. Να εντοπίσετε στη δεύτερη (2^η) παράγραφο **μια (1)** φράση που συμβάλλει στη συνοχή και συνεκτικότητα του κειμένου και να εξηγήσετε τη λειτουργία της σε σχέση με το περιεχόμενο.

(μονάδες 3)

A.I.6. Να αντικαταστήσετε τις πιο κάτω υπογραμμισμένες λέξεις με **μία (1)** συνώνυμή τους, διατηρώντας τον γραμματικό τους τύπο και το νόημα της φράσης:

α. [...] ένα σύμβολο που παραπέμπει αυτόματα στις κορυφές της κοινωνικής ιεραρχίας.

β. Η στάση αυτή βρίσκεται σε πλήρη αντιδιαστολή τόσο με σημαντικά παραδείγματα...

(μονάδες 4)

A.I.7. Να μεταφέρετε τον πιο κάτω πίνακα στο τετράδιο απαντήσεών σας και να συμπληρώσετε στην κατάλληλη στήλη **ένα (1)** παράγωγο ουσιαστικό και **ένα (1)** παράγωγο επίθετο για τα πιο κάτω ρήματα του κειμένου.

ΡΗΜΑ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ	ΕΠΙΘΕΤΟ
(να) ισοπεδώσει		
(να) εντάξει		

(μονάδες 4)

A.II. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

«Ένα δημοκρατικό σχολείο θα προσπαθούσε μέσω της τέχνης όχι να εξισώσει αλλά να εξισοροπήσει, όχι να ισοπεδώσει αλλά να εξυψώσει, όχι να διαχωρίσει αλλά να εντάξει και να βοηθήσει τον καθένα και την καθεμιά να βρει τη θέση του στη σχολική κοινότητα.»

Σε δοκίμιό σας που θα δημοσιευθεί σε τοπική εφημερίδα να παρουσιάσετε α) τις απαραίτητες, κατά τη γνώμη σας, προϋποθέσεις για να λειτουργήσει ορθά ένα δημοκρατικό σχολείο και β) τα εφόδια που μπορεί να αποκτήσει ένας μαθητής/μια μαθήτρια ώστε να καταστεί ενεργός πολίτης.

(Έκταση 400 - 450 λέξεις)

Σημείωση: Δεν επιτρέπεται να αναφέρετε το ονοματεπώνυμό σας ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, το οποίο μπορεί να αποκαλύψει την ταυτότητά σας.

Να μελετήσετε τα παρακάτω κείμενα και να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις που ακολουθούν.

B1.**ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****Γιώργος Σεφέρης, «Ελένη»**

[...]

«Τ' αηδόνια δε σ' αφήνουνε να κοιμηθείς στις Πλάτρες».

Αηδόνι ντροπαλό, μες στον ανασασμό των φύλλων,
 συ που δωρίζεις τη μουσική δροσιά του δάσους
 στα χωρισμένα σώματα και στις ψυχές
 αυτών που ξέρουν πως δε θα γυρίσουν. 5

Τυφλή φωνή, που ψηλαφείς μέσα στη νυχτωμένη μνήμη
 βήματα και χειρονομίες· δε θα τολμούσα να πω φιλήματα·
 και το πικρό τρικύμισμα της ξαγριεμένης σκλάβας.

«Τ' αηδόνια δε σ' αφήνουνε να κοιμηθείς στις Πλάτρες».

Ποιες είναι οι Πλάτρες; Ποιος το γνωρίζει τούτο το νησί; 10

Έζησα τη ζωή μου ακούγοντας ονόματα πρωτάκουστα:
 καινούριους τόπους, καινούριες τρέλες των ανθρώπων ή των θεών·
 η μοίρα μου που κυματίζει
 ανάμεσα στο στερνό σπαθί ενός Αίαντα
 και μίαν άλλη Σαλαμίνα 15
 μ' έφερε εδώ σ' αυτό το γυρογάλι.

Το φεγγάρι

βγήκε απ' το πέλαγο σαν Αφροδίτη·
 σκέπασε τ' άστρα του Τοξότη, τώρα πάει νά 'βρει
 την καρδιά του Σκορπιού, κι όλα τ' αλλάζει. 20
 Πού είν' η αλήθεια;

Ήμουν κι εγώ στον πόλεμο τοξότης·
 το ριζικό μου, ενός ανθρώπου που ξαστόχησε.

[...]

Δακρυσμένο πουλί,
 στην Κύπρο τη θαλασσοφίλητη 55
 που έταξαν για να μου θυμίζει την πατρίδα,
 άραξα μοναχός μ' αυτό το παραμύθι,
 αν είναι αλήθεια πως αυτό είναι παραμύθι,

αν είναι αλήθεια πως οι ανθρωποι δε θα ξαναπιιάσουν
τον παλιό δόλο των θεών·

αν είναι αλήθεια

πως κάποιος άλλος Τεύκρος, ύστερα από χρόνια, 60

ή κάποιος Αίαντας ή Πρίαμος ή Εκάβη

ή κάποιος άγνωστος, ανώνυμος, που ωστόσο

είδε ένα Σκάμαντρο να ξεχειλάει κουφάρια,

δεν το 'χει μες στη μοίρα του ν' ακούσει

μαντατοφόρους που έρχονται να πούνε 65

πως τόσος πόνος τόση ζωή

πήγαν στην άβυσσο

για ένα πουκάμισο αδειανό για μιαν Ελένη.

Ερώτηση Β1

α. Σύμφωνα με μία άποψη, στο ποίημα «ο Τεύκρος λειτουργεί ως μια persona, πίσω από την οποία κρύβεται ο ίδιος ο ποιητής». Να εντοπίσετε **δύο (2)** σημεία στους στίχους 1-22 («Τ' αηδόνια δε σ' αφήνουνε...ενός ανθρώπου που ξαστόχησε») που τεκμηριώνουν αυτή την άποψη και να τα αναπτύξετε.

(μονάδες 6)

β. Να παρουσιάσετε τη στάση του ποιητικού υποκειμένου απέναντι στον πόλεμο, όπως διαφαίνεται στο επιμύθιο και να τεκμηριώσετε με **δύο (2)** σχετικές αναφορές.

(μονάδες 6)

B2.

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Μανόλης Αναγνωστάκης, «Θεσσαλονίκη, Μέρες του 1969 μ.Χ.»

Στην οδό Αιγύπτου – πρώτη πάροδος δεξιά

Τώρα υψώνεται το μέγαρο της Τράπεζας Συναλλαγών

Τουριστικά γραφεία και πρακτορεία μεταναστεύσεως.

Και τα παιδάκια δεν μπορούνε πια να παίζουνε από

τα τόσα τροχοφόρα που περνούνε.

Άλλωστε τα παιδιά μεγάλωσαν, ο καιρός εκείνος πέρασε που ξέρατε

Τώρα πια δε γελούν, δεν ψιθυρίζουν μυστικά, δεν εμπιστεύονται,

Όσα επιζήσαν, εννοείται, γιατί ήρθανε βαριές αρρώστιες από τότε

Πλημμύρες, καταποντισμοί, σεισμοί, θωρακισμένοι στρατιώτες,

Θυμούνται τα λόγια του πατέρα: εσύ θα γνωρίσεις καλύτερες μέρες

Δεν έχει σημασία τελικά αν δεν τις γνώρισαν, λένε το μάθημα

οι ίδιοι στα παιδιά τους

Ελπίζοντας πάντοτε πως κάποτε θα σταματήσει η αλυσίδα

Ίσως στα παιδιά των παιδιών τους ή στα παιδιά των παιδιών

των παιδιών τους.
Προς το παρόν, στον παλιό δρόμο που λέγαμε, υψώνεται
η Τράπεζα Συναλλαγών
– εγώ συναλλάσσομαι, εσύ συναλλάσσεσαι αυτός συναλλάσσεται –
Τουριστικά γραφεία και πρακτορεία μεταναστεύσεως
– εμείς μεταναστεύουμε, εσείς μεταναστεύετε, αυτοί μεταναστεύουν –
Όπου και να ταξιδέψω η Ελλάδα με πληγώνει, έλεγε κι ο Ποιητής
Η Ελλάδα με τα ωραία νησιά, τα ωραία γραφεία,
τις ωραίες εκκλησιές

Η Ελλάς των Ελλήνων.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιάννης Ρίτσος, «Αθήνα 1970»

Σ' αυτούς τους δρόμους
άνθρωποι περπατούν· άνθρωποι
βιάζονται, βιάζονται
να φύγουν, να ξεφύγουν (από πού;)
να φτάσουν (πού;) – δεν ξέρω, – όχι πρόσωπα –
σκούπες ηλεκτρικές, μπότες, κιβώτια –
βιάζονται.

Σ' αυτούς τους δρόμους, άλλοτε,
είχαν περάσει με μεγάλες σημαίες,
κι είχαν φωνή (θυμάμαι, την άκουσα)
φωνή ακουστή.

Τώρα,
βαδίζουν, τρέχουν, βιάζονται,
ακίνητοι μες στη βιασύνη τους –
περνάει το τραίνο, μπαίνουν, συνωθούνται·
πράσινο, κόκκινο φανάρι·
ο θυρωρός πίσω απ' τα τζάμια·
[...], ο στρατιώτης, το κρεοπωλείο·
ο τοίχος είναι σταχτής,
πιο ψηλός απ' το χρόνο.
Ούτε τ' αγάλματα δε βλέπουν.

Γιάννης Ρίτσος, «Αθήνα 1970», *Διάδρομος και σκάλα*, 1970: *Ποιήματα I*, Αθήνα, Κέδρος, 1998, σ. 211.

Ερώτηση Β2

Κοινό θέμα στα δύο ποιήματα είναι η αλλοτρίωση του λαού:

- i) Να παρουσιάσετε **ένα (1)** σημείο από το κάθε ποίημα στο οποίο εντοπίζεται το θέμα της αλλοτρίωσης.
- ii) Στο ποίημα «Θεσσαλονίκη, Μέρες του 1969 μ.Χ.» η αλλοτρίωση παρουσιάζεται, μεταξύ άλλων, μέσω της ειρωνείας, ενώ στο ποίημα «Αθήνα 1970» αυτή παρουσιάζεται, κυρίως, μέσω του σχήματος λόγου της αντίθεσης. Να εξηγήσετε τεκμηριωμένα αυτήν τη διαπίστωση με **ένα (1)** παράδειγμα από το κάθε ποίημα.

(μονάδες 10)

Β3.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, *Αστροφεγγιά*

Η δυναστεία του σίδερου δεν ξεπέφτει. Η βέργα θα φράξει το περιβόλι, θα γίνει μπαλκόνι, θα γίνει κάγκελο. Μόνο που χρειάζεται γης, ένας τόπος όπου θα στηθούν όλα τούτα – κι ο Λύσαντρος Στέργης αφέθηκε ολότελα ανυπεράσπιστος σ' αυτή τη δίψα, σ' αυτόν τον έρωτα της γης τον αχόρταστο. Περιδιάβαζε, συλλογιόταν κι αγόραζε. Για ένα κομμάτι ψωμί, για το τίποτε. Ξεσκάλιζε συμβόλαια, χοτζέτια από τον καιρό της Τουρκιάς, χαρίσματα και δοσίματα, προικοσύμφωνα, μοναστηριακά κιτάπια – κι αγόραζε κι όσο αγόραζε, τόσο ένιωθε να μεγαλώνει η εξουσία του, να γίνεται η δύναμή του ασύντριφτη, σα να μην προχωρούσε αυτός απάνου στη γης καταχτώντας, σα ναρχόταν η γης να του προσπέσει στα πόδια του. Ο Νίκος ήταν το δεξί του χέρι. Αθόρυβα, μυστικά. Μια συνωμοσία, που το γραφείο μήτε την ένιωθε. Φυσούσε κιόλας ένας άνεμος, μπορεί λιγοστός, απελπισμού στο γραφείο, γιατί λιγότευαν οι δουλειές, η εταιρία, ύστερ' από τη μεγάλη ακμή, περνούσε μια κάμψη. Προσωρινή, χωρίς άλλο. Ίσαμε που ν' αρχίσει ο τόπος να ξανασαίνει, τα σχέδια να μπαίνουν σ' εφαρμογή. Κανένας δεν υποπτευόταν αυτή την καινούρια εκστρατεία του Στέργη, που την έκανε πια για λογαριασμό του, για τον εαυτό του, τον εαυτό του! «Το μεγάλο παιγνίδι». Από κει και πέρα τ' άλλα έρχονται μόνα τους πια. Τα εργοστάσια, τα καράβια, τα σπίτια. Να νιώθεις οριζόντια τους ανθρώπους. Και συ ν' ανοίγεις τα σκέλια σου πάνου στη γης και να ψηλώνεις ίσαμε τ' άστρα. Να η ποίηση! Πόσο φτωχός ήταν προτύτερα και μήτε που τόχε καταλάβει! Μια εταιρία, ένα σπίτι, ένα χτήμα. Όλο «μια», όλο «ένα». Τι αθλιότητα! Τώρα αγοράζει τη γης. Μεθαύριο θα αγοράζει τους ανθρώπους. Η εφημερίδα. Το κύριο άρθρο. Η πολιτική. Ο αγώνας για το λαό. Αυτό είναι! Υπάρχουν έτοιμα πολλά όμορφα λόγια και χιλιάδες αυτιά να τ' ακούσουν. Στο τέλος μπορείς να κατανήσεις και «φιλόανθρωπος». Είναι, βέβαια, κάποιος ξεπεσμός, μα σε γλιτώνει από κάθε τύψη. Παίρνεις δέκα, δίνεις μισό. Η συνταγή είναι εύκολη. Αποχτάς καλοσύνη, χαμόγελο και βιογραφία. Συλλογιέσαι περίλυπα τη φτωχολογία. Πολύ περίλυπα.

Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, *Αστροφεγγιά*, Αθήνα, Εκδόσεις Σχολής Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου, 2011, σσ. 167-168.

Ερώτηση Β3

Να προσδιορίσετε πώς αντιλαμβάνεται ο Λύσαντρος Στέργης την ενασχόληση με την πολιτική και να αναφέρετε **δύο (2)** γνωρίσματα του χαρακτήρα του, τα οποία διαφαίνονται στο απόσπασμα και εξηγούν αυτή του τη στάση. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 8)

**ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ
ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ**